

SÅRBEHANDLING

Udarbejdet af	Navn, titel: Louise Kølle sårsygeplejerske og Margrete Skov sårsygeplejerske og Elisabeth M. Hansen udviklingssygeplejerske Dato: 2022-03-13
Revideret af	Navn, titel: Dato:
Godkendt af	Navn, titel: Afdelingsleder Gitte Sonne Dato: 2022-06-01
Version	Nr.: 1.2
Formål	At behandle borger med kroniske sår/problem med sår ofte som følge af kronisk lidelse, fx diabetiske fodsår, venøse/arterielle bensår og tryksår. At tilgå borger ud fra en holistisk sårvurdering, hvor den optimale sårbehandling starter med vurdering af borgeren bag såret. (1)
Instruksens virkningsområde	Sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter (SSA) ansat i Omsorg og Sundhed, Odsherred Kommune.
Ansvarsfordeling	Afdelingsleder, teamleder er ansvarlig for at instruksen implementeres og efterleves af medarbejderne. Sårsygeplejersken er medansvarlig for vidensdeling, udarbejdelse af handlingsanvisningen ift. sårbehandling, og beskrivelse af sårbehandlingen i helbredstilstanden i borgerjournalen, samt udførelse af sårbehandling i samarbejde med sygeplejerske. Sygeplejersken er ansvarlig for: - at den udførte sårbehandling bliver konfereret med en sårsygeplejerske - den daglige sårbehandling hos borger - at sårbehandlingen udføres med en holistiske tilgang - samt at sårbehandlingen evt. uddelegeres til SSA Sygeplejersken er ligeledes medansvarlig for henvisning til læge og sårambulatorium, herunder opfølgning. SSA er ansvarlig for jævnlig at melde tilbage til sygeplejersken omkring sårforløbet.

INDHOLD

Metode	3
Fremgangsmåde	3
Udarbejdelse af APV	3
Opret helbredstilstand i Cura	3
Blå boks med sårmaterialer	3
Forberedelse til sårbehandling	3
Sårbehandling	4
Infektionstegn	4
Behov for sårrensning (mekanisk, kirurgisk, autolytisk m.m.)	4
Oprydning	5
Dokumentation	5
Kvalitetskontrol	5
Baggrundsviden	5
Sårsmarter	5
Den holistiske patienttilgang, det hele menneske	6
Kilder	6

Metode

Optimal sårbehandling starter med en vurdering af borger bag såret (holistisk sårvurdering). Vurderingen af borgeren omfatter bla. alder, køn, komorbiditet (andre sygdomme fx. psykisk, kredsløbs sygdom, diabetes m.m.), medicin, ernæring, livsstil og mobilitet (1).

Fremgangsmåde

Udarbejdelse af APV

Mål for udarbejdelse af APV er at sikre en kvalitet- og patientsikker sårbehandling samt en holistisk tilgang. Se lokale instrukser for **APV ift. sår -og kompressionsbehandling** og instruks for **Holistisk sårbehandling**.

Opret helbredstilstand i Cura

- Beskrivelse af tilstand: Her beskrives hvilke sårtype fx. diabetisk fodsår
- Årsag fx. tryk ved fottøj pga. neuropati
- Borgers ønske/mål
- Faglig vurdering/plan
- Forventet tilstand
- Opfølgning

Blå boks med sårmaterialer

Der anvendes en af de to store størrelser bokse til sårplejeprodukter. Der udføres håndhygiejne ifølge standard for håndhygiejne i Odsherred Kommune inden der pakkes sårplejeprodukter (3).

Boksen transporteres ud til borgerens hjem og opbevares i hjemmet.

Boksens indhold betragtes som rent og urent må ikke komme tilbage i boksen.

Boksen må ligeledes ikke opbevares på gulvet.

Boksen skal indeholde standard:

- Engangshandsker
- Engangsforklæde
- Mundbind/visir benyttes ved risiko for stænk og/eller sprøjt.
- Engangsafdækningsstykker
- Engangsskylleskål
- Affaldsposer
- Engangsskiftesæt (med pincet (kirurgisk og anatomisk) samt kirurgisksaks.
- 1. pakke Gaze swabs 10 x10 non woven
- Gul kanyleboks til anvendt engangsskiftesæt
- 1. stk. sygeplejesaks
- Hånddesinfektionsprit
- Desinfektionsserviet Wetwipe Ethanol 70 % til overfladedesinfektion
- Rengøring serviet Wetwipe Universal (fjerner 99,9% bakterier)
- Engangsbærer

Sårplejeprodukter vælges ud fra det pågældende sår se. lokal instruks for **Sårvurdering og bandagering**.

Der medtages sårprodukter til et par sårbehandlinger ad gangen, grundet ændring i behandlingsplan/handleplan.

Ved bensår kan udleveres lange badeovertræk.

Forberedelse til sårbehandling

- Se helbredstilstand og handlingsanvisning i Cura.

- Vurder om borger har brug for smertebehandling før sårbehandlingen påbegyndes. Se SårsmerteAlgoritme. (4)
- Borgers lejres ift. APV jfr. lokal instruks for **APV ift. sår -og kompressionsbehandling**
- Sengebord desinficeres med Wetwipe Ethanol desinfektion 70% serviet og der dækkes op med relevante remedier.
- Håndhygiejne udføres før håndtering af remedier.
- Der tages højde for principper for ren procedure jfr. VAR (5) ift. **Opdækning og udførelse af sårbehandling.**
- Afdækningstykke placeres under det pågældende sår.

Sårbehandling

Der må ikke udføres sårskift udendørs ej heller med åbne vinduer, af hensyn til fluer og temperatur.

- Udfør håndhygiejne
- Tag handsker og forklæde på
- Fjern urent bandage, anvend remover klæbe fjerner ved bandage med border, for at skåne huden for strip
- Skift handsker og udfør håndhygiejne (håndhygiejne og skift af handsker foretages løben ift. uren og ren procedurer).
- Vurderer sårsmerte og evt. behandling. Se lokal instruks for **Holistisk sårvurdering** samt SårsmerteAlgoritme.(4)

Observerer såret:

- Sårbund
- Sårkant
- Sårømgivelser

Se i øvrigt lokal instruks for **Sårvurdering og bandagering.**

- Oprensning af såret foretages med postevand 32° varmt ophældt i hvidt engangsbæger og anvend evt. 20 ml engangs sprøjte (vand kontrolleret fra vandværk). Ligeledes ved knoglekontakt, sener og muskel anvendes postvand (6). Dette for ikke at sætte sårhelingen tilbage.

Er borger mobil må borger gerne selv overbruse såret med blød stråle fra brusere.

- Foretag debridering (saks, pincet og skalpel) af såret og sårområdet med engangsskiftesæt ved fibrin, nekrose og tørre hud skaller samt sårsekret.
- Forsigtig aftørring/dupning med Gaze swabs non woven.
- Plejning af sårkant og af området foretages med fx. Cavelon eller grøn barrierecream Coloplast.
- Ny forbindelse pålægges med ren procedure/ non touch teknik, uden at udtamponere såret for at undgå beskadigelse af kapillærer. Se afsnit vedr. valg af sårbandage.
- Samt hudpleje generelt til hele ekstremiteten.

Infektionstegn

Er der mistanke om infektion i et sår, fortages en podning fra såret. Før der foretages en podning, skal såret renses, og podningen tages så tæt på sårkanten som muligt uden at ramme huden. Se lokal instruks **Sårvurdering og bandagering.**

Behov for sårrensning (mekanisk, kirurgisk, autolytisk m.m.)

Ved skift af bandagen er det altid en god ide at vaske/rense huden omkring såret. Selve sårets behov for rensning vurderes ud fra sårhelingsfasen.

- Sår i inflammationsfasen har ofte behov for rensning og evt. sårrevision, hvor nekrotisk væv fjernes, så såret hurtigt hjælpes videre til næste trin i sårhelingsprocessen.
- Sår i proliferationsfasen skal sjældent eller slet ikke renses, da en rensning vil medvirke til at fjerne de enzymer, der indgår til sårheling.

Oprydning

- Skiftesæt er engangsbrug og må ikke genanvendes. Makuleres i kanyleboks. (se lokal instruks for **Sikker håndtering af kanyler, nåle og skarpe genstande**)
- Produkter som Aquasol hvor der har været anvendt rent procedure (ikke været i berøring med urent) kan genanvendes og returneres til boksen med påført anbrudsdato.
- Alt andet engangs utensiler kasseres.
- Sygeplejesaks samt sengebord/bord rengøres med Wetwipe Universal (grøn serviet) efterfulgt af desinfektion med Wetwipe Ethanol Disinfektion 70% serviet. Jfr. lokal instruks for **Rengøring og desinfektion af medicinsk flegangsudstyr.**
- Affaldspose skal makuleres i borgers udendørs renovationsspand, grundet mulighed for lugte egner og forurening.
- Afsluttes ydelse sårbehandling kasseres alt indhold i den blå boks og boksen rengøres Wetwipe Universal (grøn serviet) efterfulgt af desinfektion med Wetwipe Ethanol Disinfektion 70% serviet, før boksen evt. medtages i tjenestebilen. Boksen sendes til vask på hjælpemiddeldepotet.

Dokumentation

Såret og relaterede observationer beskrives i de pågældende helbredstilstande tilknyttet såret. Handlingsanvisningen revideres løbende på baggrund af vurdering af såret og sårbehandlingen. Hvis der ikke har været effekt af behandlingen, dvs. stilstand i sårhelingen, justeres/ændres behandlingsplanen. Evt. kontakt sårsygeplejerske i tvivlssituation.

Kvalitetskontrol

Alle utilsigtede hændelser på sårbehandling kan **rapporteres**, og nogle utilsigtede hændelser **skal rapporteres**. En vigtig tommelfingerregel for **hvornår** det er relevant at foretage rapportering, kan være: *"Det her kunne Vi havde gjort bedre"* eller *"det her var tæt på at gå galt"*.

En grundig sårvurdering gør det muligt at sætte optimale mål for behandlingen. Revurdering af såret er vigtigt i løbet af behandlingen for at kunne følge effekten. Hvis mål med behandlingen ikke opnås, skal det overvejes at ændre valg af produkt eller henvise til specialist/læge/sårsygeplejerske for yderligere udredning og vurdering.

Baggrundsviden

Sårsmertes

Hvis borger har smerter, reduceres sårhelingen væsentligt med risiko for stagnering. Derfor er det vigtigt at sikre at borger er smertedækket inden behandlings opstart. Der henvises sårsmertealgoritmen et værktøj til brug i dialogen om bedre kvalitet i sår - og smertebehandlingen. (4)

Den holistiske patienttilgang, det hele menneske

Ved et holistisk menneskesyn tænkes der på "det hele menneske" og betragter mennesket ud fra det synspunkt, at et menneske kun kan fungere, hvis man tager alle menneskets behov i betragtning.

Det drejer sig om den psykiske såvel som den fysiske næring og omsorg, som dette menneske har behov for. Et holistisk menneskesyn betyder at både krop, sind og ånd tilgodeses.(1)

Kilder

1. Sårvurderingstrekanten lommeuide, Coloplast 2017.
 2. Observation i Cura (Bestilling af APV hjælpemiddel).
 3. General instruks Håndhygiejne, Omsorg og Sundhed Odsherred Kommune
<https://patientsikkerhed.odsherred.bellcom.dk/sites/patientsikkerhed.odsherred.bellcom.dk/files/H%C3%A5ndhygiejne.pdf>
 4. SårsmerteAlgoritme. Fra Molnlycke 3.udgave, 1.oplag 2021
<https://www.molnlycke.dk/SysSiteAssets/master-and-local-markets/documents/denmark/wound/brochurer/sarsmerte-algoritme.pdf>
 5. Principper for ren procedure version 16, 25-04-2021
<https://www.varportal.dk/portal/procedure/9588/16>
 6. Klinisk retningslinje for rensning af akutte og kroniske sår: Sæbe, skyllevæsker og skylletryk
https://cfkr.dk/media/346666/rensning_af_s_r_final_210814-1.pdf , 2011
- https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2021/NKR-diabetiske-fodsaar/1_-National-klinisk-retningslinje-om-udredning-og-behandling-af-patienter-med-diabetiske-fods_r-2021.ashx?la=da&hash=2AF401F4B4EC3AC1E0901E6908B015D2EBFD5DDC
- [https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2017/NKR-odem/NKR-odem_-_retningslinjen_\(pdf\).ashx?la=da&hash=31710B4EF08D79C62B847245160EA6DF5257D960](https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2017/NKR-odem/NKR-odem_-_retningslinjen_(pdf).ashx?la=da&hash=31710B4EF08D79C62B847245160EA6DF5257D960)